

Quickscan flora en fauna

Wijzigingsplan Oude Leedeweg 21, Pijnacker

Gemeente Pijnacker - Nootdorp

Quickscan flora en fauna

Wijzigingsplan Oude Leedeweg 21, Pijnacker

Gemeente Pijnacker - Nootdorp

Colofon

Datum:

8 februari 2016

Projectgegevens:

Projectnummer 253567

Projectgroep:

L.C. Smitskamp

M.L. Braad

Datum

08-02-2016

Opsteller(s)

L.C. Smitskamp

Projectleider

C. Stolzenbach

Vrijgave

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Plangebied	5
3.2	Toekomstige situatie	6
4	Methode	9
4.1	Bureaustudie	9
4.2	Terreinbezoek	10
4.3	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	10
5	Onderzoeksresultaten	11
5.1	Gebiedsbeschrijving	11
5.2	Beschermde soorten	11
5.2.1	Bureaustudie	11
5.2.2	Terreinbezoek - ecologische bevindingen	13
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	16
5.3	Beschermde gebieden	17
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	19
6.1	Effectbepaling project	19
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	19
6.2.1	Broedvogels	19
6.2.2	Zoogdieren	20
6.2.3	Reptielen	21
6.2.4	Amfibieën	21
6.2.5	Vissen	21
6.2.6	Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen	21
6.2.7	Flora	21
6.3	Toetsing effect op beschermde gebieden	21
6.3.1	Natuurnetwerk Nederland	21
6.3.2	Effecten op Natura 2000-gebieden	22
7	Conclusies en aanbevelingen	23
7.1	Conclusies soortenbescherming	23
7.1.1	Aanwezigheid beschermde soorten	23
7.2	Conclusies gebiedsbescherming	24
7.2.1	Beschermde natuurgebieden	24
7.3	Kansen voor de natuur	24

7.3.1	Vleermuizen	25
8	Bronnen	26
8.1	Boeken en rapporten	26
8.2	Websites	26

Bijlagen:

Bijlage 1: Natuurwetgeving

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ten tijde van het tot stand komen van het bestemmingsplan 'Lint Oude Leede 2' waren de eigenaren van perceel Oude Leedeweg 21 nog niet zo ver dat ze mee konden doen aan de Ruimte voor Ruimte regeling die ze destijds werd aangeboden. Aangezien het gebied wel een transformatiegebied is hebben zij daardoor de tijd gekregen tot en met het jaar 2020. Om het aanwezige bedrijf niet direct zijn bestaansrecht te ontnemen is er een wijzigingsbevoegdheid voor voornoemd perceel opgenomen. Nu de eigenaar van Oude Leedeweg 21 wel gebruik wil maken van de wijzigingsbevoegdheid dient er een wijzigingsplan gemaakt te worden. Het wijzigingsplan heeft tot doel voor de bestaande burgerwoning de woonbestemming uit te breiden, de bedrijfswoning tot burgerwoning te bestemmen en twee extra woningen binnen het plangebied mogelijk te maken. Voorliggende Quickscan flora en fauna vormt onderdeel van dit wijzigingsplan.

Ruimtelijke plannen, zoals dergelijke wijzigingsplannen, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving; getoetst dient te worden aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In figuur 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.1. Globale ligging plangebied (rood omkaderd) ten zuiden van Pijnacker. Bron: Globespotter, 2016.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking of een compensatieplan opgesteld te worden?
- Welke in het kader van de Flora- en faunawet (zwaar) beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen ontwikkeling (zowel tijdens de aanlegfase als in de gebruiksfase)? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Flora- en faunawet een ontheffing aangevraagd te worden?
- Is het plan uitvoerbaar?

1.3 Leeswijzer

De quickscan is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de quickscan;
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Flora- en faunawet, NNN en Natuurbeschermingswet 1998;
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en het NNN en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswetgebieden

In 2014 is het rijk overgestapt van de naamgeving Ecologische Hoofdstructuur naar Natuurnetwerk Nederland (NNN), in de wet blijft de oude naamgeving nog gehandhaafd. Het NNN is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst.

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Natuurnetwerk Nederland en de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar Bijlage 1.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Plangebied

Het plangebied van voorliggende Quickscan betreft Oude Leedeweg 21 en ligt aan de zuidzijde van de Oude Leedeweg. Het plangebied wordt omgeven door watergangen, woningen, groen en infrastructuur. Ten zuidoosten en noordwesten van het plangebied zijn agrarische gronden / polders gelegen. Rondom het gebied bevinden zich met name vrijstaande woningen, boerderijen en schuren of kassen.

Op het perceel zijn momenteel twee woongebouwen aanwezig (aan de westzijde langs de Oude Leedeweg). De burgerwoning op nummer 21 en de bedrijfswoning op nummer 21a. Naast de woonbebouwing is een groot kassencomplex aanwezig en een waterbergingvijver aan de zuidzijde van het perceel. Rondom het kassencomplex en aan de straatzijde vindt begrazing door geiten plaats.

Ter verduidelijking is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven in onderstaande afbeelding (zie figuur 3.1). In figuur 3.2 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 3.1. Globale begrenzing plangebied. Bron: Globespotter, 2014.

Figuur 3.2. Impressie plangebied. Linksboven de te amoveren kassen, rechtsboven één van de aangrenzende watergangen, linksonder het waterbassin in het zuiden van het plangebied en rechts de voorzijde van het perceel met de kassen en de schuur.

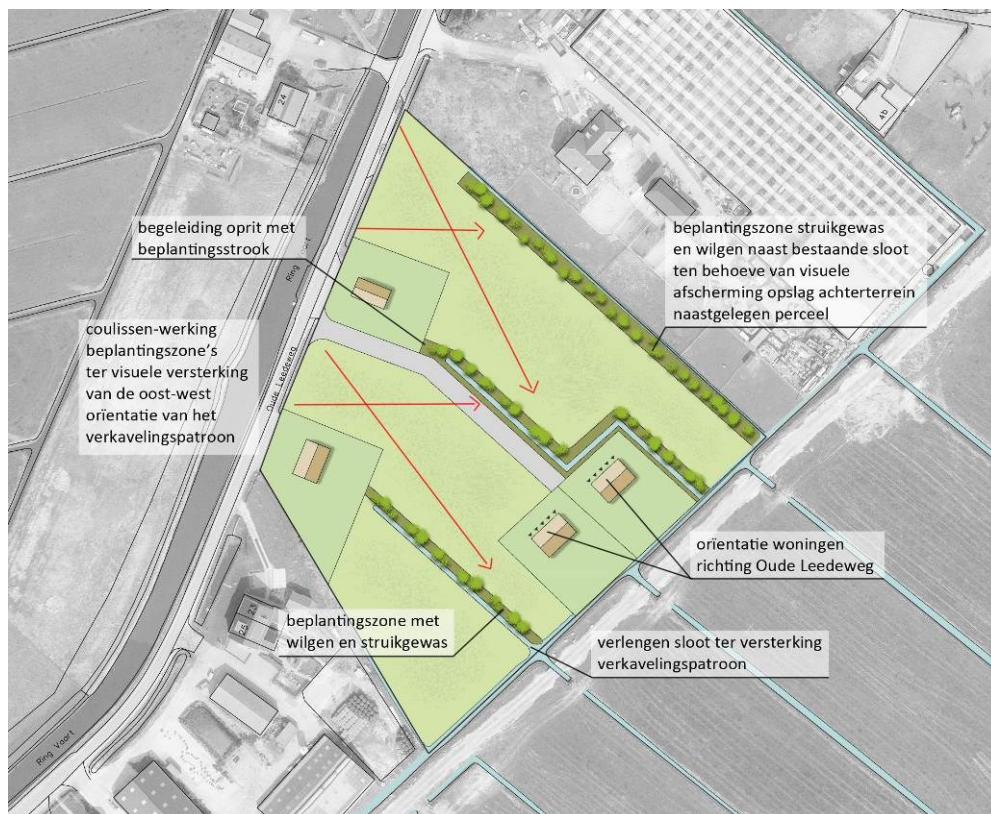
3.2 Toekomstige situatie

Aan de Oude Leedeweg blijven de bestaande woningen behouden. Deze woningen krijgen een groter woonperceel rondom de bebouwing. Om hiertoe te komen wordt het kassencomplex gesloopt en de waterberging gedempt. Als basis wordt het weidelandschap teruggebracht op het perceel. Daarbinnen worden twee nieuwe woningen met ontsluitingsweg aangelegd.

Direct naast de voormalige bedrijfswoning wordt een ontsluitingsweg aangelegd richting de twee nieuwe woonpercelen. Deze toegangsweg wordt begeleid door een strook begeleidend groen, om het effect van een oprijlaan visueel te versterken. De woningen liggen achter op het perceel en richten zich met de voorgevel naar Oude Leedeweg.

Langs de noordoostelijke grens van het kavel wordt een beplantingszone aangelegd langs de bestaande sloot om het verrommelde achterdeel van het ten noorden van het plangebied gelegen perceel aan het oog te onttrekken. Zowel gezien vanaf de Oude Leedeweg en het nieuwe woonperceel.

Hierna is de inrichtingsschets opgenomen van het perceel aan de Oude Leedeweg 21.

Figuur 3.3. Inrichtingsschets Oude Leedeweg 21 (Bron: CroonenBuro5, 2 februari 2016).

Op het perceel wordt de waterberging gedempt maar worden twee nieuwe watergangen aangelegd die het oorspronkelijke verkavelingspatroon versterken. Deze watergangen worden begeleid door een groenstrook met bij voorkeur wilgen en struikbeplanting, waardoor gezien vanaf de Oude Leedeweg een coulissen-werking optreedt naar het achterliggende open agrarische landschap.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (Tabel 3-soorten) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Naast de Tabel 2- en 3-soorten zijn vogels beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 – Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Indien verbodsbepalingen worden overtreden dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in Tabel 1 van de Flora en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaar beschermde soorten (Tabel 2- en 3-soorten) in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en/of specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; www.Naturalis.nl/EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaar beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder www.telmee.nl, over de periode 2011 - 2016. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ of op Provinciale sites. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Tijdens het terreinbezoek is voornamelijk gelet op het voorkomen van natuurwaarden in en direct rondom het kassencomplex en het waterbassin; deze twee elementen zullen geamoveerd worden. De watergangen zijn vanaf het land beoordeeld; deze blijven behouden na inwerkingtreding van het wijzigingsplan.

Op 3 februari 2016 is een terreinbezoek in de ochtend uitgevoerd bij half bewolkt weer met een temperatuur van circa 6 C° (www.knmi.nl). Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet doorkruist zodat een gebiedsdekkend beeld verkregen is.

4.3 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennende terreinbezoek kan worden bepaald of effecten kunnen optreden, of verbodsbepalingen worden overtreden, of een nader onderzoek nodig is om zwaardere beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen of een ontheffingsaanvraag aan de orde is. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Onderzoekresultaten

In dit hoofdstuk wordt allereerst een biotopenbeschrijving gegeven (paragraaf 5.1). Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 beschreven welke (beschermde) soorten in het plangebied verwacht worden volgens de bureaustudie. In paragraaf 5.2.3 zijn de uitkomsten in een overzicht weergegeven.

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het terrein bestaat uit drie biotopen: gebouwen (kassencomplex en bedrijfsschuur), het waterbassin en grasruigte/kruidenvegetatie (grotendeels begraasd door geiten). Een impressie van de biotopen in het plangebied is weergegeven in figuur 5.1.

Figuur 5.1. Impressie plangebied; met boven impressie van de gebouwen/de kas, linksonder het waterbassin en rechtsonder de graskruidenruigtestrook.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureaustudie

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen.

Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten en jaarrond beschermde vogelsoorten (over de periode 2011-2016).

Vogels, categorie 1-4

- Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en steenuil.
- Categorie 5: er zijn geen omstandigheden te verwachten die nesten van categorie 5-soorten rechtvaardigen tot jaarrond beschermde nesten.

Zoogdieren

- Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Reptielen

- Geen waarnemingen.

Amfibieën

- Geen waarnemingen.

Vissen

- Kleine modderkruiper, bittervoorn.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

- Geen waarnemingen.

Flora

- Bijenorchis, brede orchis, daslook, gele helmbloem, klein glaskruid, rietorchis, steenbreekvaren, stijf hardgras en tongvaren.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

De resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek worden besproken in dit hoofdstuk. In hoofdstuk 6 worden de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de aanwezige te verwachte soorten en de beschermde gebieden beschreven.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

De bevindingen van het terreinbezoek is per soortgroep uiteenzet; in dezelfde volgorde als in 5.2.1.

Vogels (categorie 1-4)

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaar-rond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijf-plaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

In en direct rondom het kassencomplex en de bijbehorende bedrijfs(kantoor)schuur zijn geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen, veren etc.) en/of nesten aangetrof-fen die kunnen duiden op de aanwezigheid van soorten met een jaarrond beschermd nest (zoals de in de bureaustudie vermelde soorten). In dit gebouwencomplex zijn geen ruimtes aanwezig die een geschikte broedplaats vormen voor de gebouwbewonende soorten als gierzwaluw, huismus en steenuil. Wel is een nest van een duif aangetrof-fen. Deze broedvogel is beschermd tijdens het broedseizoen en zolang jongen aanwe-zig zijn op het nest.

Buiten het kassencomplex zijn wel locaties aanwezig die gebruikt kunnen worden door jaarrond beschermd vogelsoorten. Het betreft de woonhuizen waarin huismussen on-der de dakpannen kunnen broeden. De soort is ook veelvuldig gehoord nabij het woon-huis (bedrijfswoning) in de heg grenzend aan de Oude Leedeweg. Daarnaast gaf de ei-genaar van de bedrijfswoning aan dat er huismussen broedden onder de dakpannen van het huis.

Naast het voorkomen van de huismussen maakt een uil, zeer waarschijnlijk een rans-uil, gebruik van een els direct ten zuiden van het meest zuidelijke woonhuis. De ransuil betreft een soort met een jaarrond beschermd vaste rust- en verblijfplaats (nest- en roestplaatsen). De els is grotendeels begroeit met klimplanten zodat de boom – ook in de winter – voldoende dekking geeft voor de soort. Onder de boom zijn mestsporen en vele (ook verse) braakballen aangetroffen. Deze sporen duiden erop dat de locatie veel gebruikt wordt en kan derhalve gerekend worden tot een vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Direct nabij de boom is in de tuin van het woonhuis een bosuilenkast op-gehangen. Deze kast is in het verleden niet door een uil in gebruik genomen; wel een enkele keer door een torenvalk (pers. comm. de heer van der Ploeg).

In figuur 5.2 is de locatie van de boom aangegeven en in figuur 5.3. is een impressie gegeven van de boom en de aangetroffen braakballen in het plangebied.

Het terrein vormt ook een geschikt broedbiotoop voor verschillende (algemene) broed-vogels.

Figuur 5.2. Locatie boom met daaronder (verse) braakballen en mestsporen (aangegeven met gele ster).

Figuur 5.3. Aangetroffen braakballen en witte krijt(mest)sporen (links) onder de boom als vaste rust en verblijfplaats voor de (rans)uil (rechts).

Zoogdieren

Het perceel vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende (kleine tot middelgrote) zoogdieren zoals verschillende soorten muizen, spitsmuizen en de egel. Tijdens het terreinbezoek zijn geen (zwaarder beschermde) zoogdieren aangetroffen.

Uit de bureaustudie is naar voren gekomen dat verschillende vleermuizen in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. Het terrein (maar vooral de omgeving) biedt een geschikt foerageergebied voor vleermuizen, met name rond de aanwezige bomen en bij de watergangen. De te slopen bebouwing biedt geen geschikte verblijfplaatsen voor de vleermuis; er zijn hier geen ruimtes of holten aanwezig waarachter de vleermuizen kunnen wegkruipen. In deze bebouwing zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de zwaar beschermde vleermuizen uitgesloten. De woonhuizen die behouden blijven, bieden daarentegen door de aanwezige dakpannen (nok- en kantpannen) en de stootvoegen die toegang geven tot de spouwmuur, mogelijk wel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Door het ontbreken van (aangesloten) lijnvormige structuren vormt het plangebied geen (onderdeel van een) vliegroute. Mogelijk vormt de Ringvaart aan de noordwestzijde van het plangebied wel een vliegroute.

Amfibieën

Tijdens het verkennende terreinbezoek zijn geen (zwaarder beschermde) amfibieën aangetroffen. In het plangebied is, door de grasruigte/kruidenvegetatie met aangrenzend tuinvegetatie en watergangen een geschikt landbiotoop voor algemeen voorkomende amfibieën aanwezig. Algemeen voorkomende amfibieën als gewone pad en bruine kikker kunnen er voorkomen. Zwaar beschermde amfibieën worden gezien het aangetroffen biotoop (voedselrijk, ruig, laag in natuurwaarden) en gezien het verspreidingspatroon van beschermde soorten (deze komen niet voor in de omgeving van het plangebied) niet verwacht.

Reptielen

Het plangebied biedt onder andere door de verstoorde omgeving, relatief beperkte omvang en door de afwezigheid van specifiek biotoop geen geschikt leefgebied voor biotoop-kritische reptielsoorten. Deze zijn bovendien niet aangetroffen in het plangebied en worden uitgesloten.

Vissen

De aanwezige watergangen rondom het perceel, zijn smal en bevatten weinig water (vooral aangevuld met regenwater) en bieden geen geschikt biotoop voor zwaar beschermde vissoorten zoals in de bureaustudie naar voren gekomen soorten. Bovendien blijven de watergangen behouden. Het waterbassin is een gesloten systeem en dient enkel als watervoorziening voor het kassencomplex. Hier zijn vermoedelijk geen natuurlijke omstandigheden aanwezig die geschikt zijn als leefgebied voor vissen.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

Doordat het plangebied natuurlijk gezien klein van omvang is (het grootste deel van het perceel wordt ingenomen door bebouwing), voornamelijk uit begraasde grasruigte/kruidenvegetatie bestaat en omdat er geen natuurlijke waterlopen aanwezig zijn, vormt het plangebied geen geschikt biotoop voor beschermde en biotoop-kritische vlinder- en libelsoorten. Zwaar beschermde vlinder- en libelsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek (dit is echter ook onwaarschijnlijk gezien de periode van het jaar en de weersomstandigheden) maar worden gezien het biotoop ook niet verwacht.

Flora

Het terrein bevat met name algemene en verschillende grassoorten en kruidenruigtevegetatie zoals brandnetel, boterbloem, hondsdrif en duizendblad. Tevens zijn aan de zuidwestzijde van het perceel, tegen de rand van de oever circa vijftien grote kaardenbollen aangetroffen. Deze soort staat vermeld op Tabel 1 van de Flora- en faunawet (zie voor enkele exemplaren figuur 5.4).

Tijdens het terreinbezoek zijn geen zwaar beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden gezien het voedselrijke, verstoorde en verruigde karakter van het plangebied en de biotoop-specifieke eisen die die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht.

Figuur 5.4. Impressie vegetatie in het plangebied. Links de begraasde graskruiden vegetatie die vrijwel overal in het plangebied aanwezig is en rechts enkele van de aangetroffen grote kaardenbol. (Tabel 1-soort).

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in tabel 5.1 (volgende pagina) mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 5.1: Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten (Tabel 2, 3 en (broed)vogels) in het plangebied.

Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Zwaar, tijdens het broedseizoen	Mogelijk aanwezig	Vegetatie in plangebied als broedbiotoop
Ransuil	Zwaar (jaar-rond)	Ja	De boom ten zuiden van het woonhuis vormt een vaste rust- en verblijfplaats
Huismus	Zwaar (jaar-rond)	Waarschijnlijk	Vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig in de woonhuizen
Vleermuizen	Tabel 3, Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten	Mogelijk	Terrein is geschikt als foerageergebied

5.3 Beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

In het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is op circa 400 meter ten zuidoosten van het plangebied gelegen (zie figuur 5.5). Meer richting het zuiden van het plangebied op circa twee kilometer afstand liggen de Ackerdijksche Plassen; deze zijn aangewezen als groot NNN-gebied. Ten noorden van het plangebied ligt achter de lintbebouwing een belangrijk weidevogel gebied.

In het Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2015 is de dichtstbijzijnde NNN aangewezen als 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur' en de Ackerdijksche Plassen onder andere de volgende beheertypen: Kruiden- en faunairijk grasland, Vochtig weidevogel grasland, Moeras en Zoete plas.

Natura 2000-gebieden.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op circa 15 kilometer afstand ten noordwesten van het plangebied. Dit is het Natura 2000-gebied 'Meijendal en Berkheide'.

Figuur 5.5. Ligging plangebied (rood omkaderd) t.o.v. NNN (groen) en belangrijke weidevogelgebieden.

Bron: GisViewer Provincie Zuid-Holland.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

In paragraaf 6.1 zijn de uit te voeren werkzaamheden uiteengezet als gevolg van het voorgenumen projectvoornemen. In paragraaf 6.2 en 6.3 worden respectievelijk de effecten getoetst aan de Flora- en faunawet(soorten) die verwacht worden zoals aangegeven in Tabel 5.1 en de NNN.

6.1 Effectbepaling project

Als gevolg van het wijzigingsplan wordt het kassencomplex gesloopt. Het waterbassin zal gedempt worden. De aanwezige watergangen, woonhuizen met tuinen blijven behouden.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

6.2.1 Broedvogels

Jaarrond beschermde nesten

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten. Tijdens het terreinbezoek zijn enkel buiten het kassencomplex soorten met jaarrond beschermde nesten en/of verblijfplaatsen vastgesteld (of waarschijnlijk geacht): de huismus en de ransuil. Aangezien de verblijfplaatsen van deze soorten niet fysiek worden aangetast door het voornemen in het wijzigingsplan, dient enkel verstoring tijdens het broedseizoen voorkomen te worden (globaal april-augustus). Hieronder is aangegeven hoe dit bereikt wordt.

Werkwijze in relatie tot vogelnesten

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de sloopwerkzaamheden en het verwijderen van de vegetatie niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

In het kassencomplex kunnen duiven tot broeden komen. Daarnaast broedt de huismus in de woonhuizen op zeer geringe afstand van de werkzaamheden. Geen van de vogelsoorten mag tijdens het broedseizoen verstoord worden (dit is in overtreding met de Flora- en faunawet. Om deze reden wordt geadviseerd om de sloopwerkzaamheden buiten de broedtijd van de vogels plaatsvinden.

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen (i.e. wanneer broedende vogels aanwezig zijn) om te werken dan kan *normaliter* het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) en de beïnvloedingszone daaromheen vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden voor (broed)vogels. Binnen deze beïnvloedingszone bevinden zich echter zeer vermoedelijk broedgevallen van de zwaar beschermde huismus en mogelijk ook de ransuil (onduidelijk is of de soort in de boom tot broeden kan komen). Gezien het feit dat de huismus en ransuil een jaarrond beschermd nest heeft, mag het nest van deze soorten niet zomaar (zonder ontheffing van de Flora- en faunawet) ongeschikt gemaakt worden. Derhalve heeft het de nadrukkelijke voorkeur om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van de vogels uit te voeren.

Mocht onverhoopt enkel in het broedseizoen van de vogels gewerkt moeten worden dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied en de beïnvloedingszone gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied dan worden locatie specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Categorie 5-soorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie-5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste in het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie-5-soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de directe omgeving.

6.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Verwacht wordt dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied vormt gezien de geringe (natuurlijke) omvang en de afwezigheid van unieke groene/natuurlijke elementen ten opzichte van de omgeving, naar verwachting geen essentieel foerageergebied (d.w.z. van essentieel belang voor de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen in de omgeving). In de omgeving is voldoende en alternatief foerageergebied aanwezig (zoals in het buitengebied). De ontwikkeling van de nieuwe woningen zorgt door de geringe omvang en de locatie ervan, ook niet voor een effect op mogelijke vliegroutes in de omgeving. Er worden immers geen lijnvormige structuren doorbroken. De voorgenomen ontwikkeling zorgt derhalve niet voor een overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. De toekomstige inrichting met groenelementen en woonhuizen kan bovendien de foerageer- en verblijfmogelijkheden in het plangebied verhogen.

In alle redelijkheid kan worden gesteld dat het voorgenomen plan weinig of geen invloed zal hebben op de vleermuisactiviteiten binnen en rondom het plangebied.

Voor wat betreft vleermuizen zijn er geen belemmeringen ten aanzien van de Flora- en faunawet.

Overige zwaarder beschermde zoogdieren

Er zijn geen overige zwaarder beschermde zoogdieren aangetroffen of verwacht in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt biotoop voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.3 Reptielen

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde reptielsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.4 Amfibieën

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde amfibieënsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.5 Vissen

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde vissoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.6 Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied.

6.2.7 Flora

De aanwezigheid van zwaar beschermde florasoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten. Er zijn in het plangebied een aantal exemplaren van de grote kaardenbol (Tabel 1-soort) aangetroffen. Indien deze planten moeten wijken voor de toekomstige inrichting kunnen de zaden van deze planten in het kader van de zorgplicht (na de bloeitijd in de periode september-oktober) verspreid worden (aanbeveling). Dit kan gedaan worden door de 'koppen' met zaden van de plant af te knippen en de zaden elders uit te zaaien.

6.3 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Voor wat betreft het NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Ditzelfde geldt voor aantasting van belangrijke weidevogelgebieden.

Er bevindt zich geen NNN of belangrijk weidevogelgebied binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied liggen wel NNN- en belangrijke weidevogelgebieden. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN en de belangrijke weidevogelgebieden in de nabijheid van het plan kunnen worden uitgesloten.

De geringe ontwikkeling in het plangebied heeft een tijdelijk en niet wezenlijk tot beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor NNN en belangrijke weidevogelgebieden geen belemmeringen.

6.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen drie kilometer afstand van het plangebied geen Natura 2000-gebied ligt. Op een afstand van 15 kilometer ligt het gebied 'Meijendal en Berkheide'. Dit Natura 2000-gebied ligt ver buiten het invloedsgebied van het project wat betreft vermesting en verzuring, verdroging of geluid- en lichtverstoring. Vanwege de afstand, de zeer geringe omvang van de ontwikkeling in het plangebied worden geen effecten op soorten, habitats van soorten of habitattypen in het Natura 2000-gebied verwacht. Er is geen effect op het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied en daarom is er geen aanleiding om te verwachten dat er op Natura 2000-gebieden op grotere afstand nog effecten zullen optreden.

Op basis van de afstand en de beperkte invloed zijn er geen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Een vervolgonderzoek vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

7 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de quickscan flora en fauna betreft het wijzigingsplan Oude Leedeweg 21 te Pijnacker gepresenteerd. Binnen het plangebied wordt het kassencomplex gesloopt en wordt het waterbassin gedempt. De bestaande woonpercelen worden vergroot en twee nieuwe woonpercelen worden gerealiseerd.

De conclusies zijn opgedeeld in soortenbescherming (7.1) en gebiedsbescherming (7.2). In paragraaf 7.3 zijn kansen voor de natuur beschreven.

7.1 Conclusies soortenbescherming

7.1.1 Aanwezigheid beschermde soorten

Tabel 2, 3-soorten en jaarrond beschermde vogelsoorten

In het plangebied waar (sloop- en demp)werkzaamheden plaatsvinden zijn geen zwaardere beschermde soorten (Tabel 2 en 3) aangetroffen die de voorgenomen realisatie of haalbaarheid wezenlijk kunnen beïnvloeden.

Echter zijn in het plangebied (in zijn algemeenheid) wel vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest/verblijfplaats aanwezig. Het betreft de huismus en de (rans)uil. Deze verblijfplaatsen worden fysiek niet aangetast maar kunnen wel verstoord worden indien de sloop- en dempwerkzaamheden in het broedseizoen van deze soorten plaatsvindt. Een dergelijke verstoring is in overtreding met de Flora- en faunawet. Hetzelfde geldt voor overige (algemene) broedvogels die daarnaast ook in het kassencomplex aanwezig zijn.

- Om deze reden wordt nadrukkelijk geadviseerd om de sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen (die loop van maart tot en met augustus) uit te voeren.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn er dan vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de ontwikkeling in het plangebied. Het plan is uitvoerbaar.

Daarnaast zijn exemplaren van de Tabel 1-soort grote kaardenbol in het plangebied aangetroffen. Voor deze soorten geldt, indien deze aangetast worden tijdens de werkzaamheden, de algemene zorgplicht (de zaden kunnen dan elders verspreid worden in de periode september-oktober).

Overzicht

In Tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht en zijn de resultaten van de toetsing aan de Flora- en faunawet weergegeven.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep verstrend	Nader on- derzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels algemeen en jaarrond beschermd	Mogelijk	Nee	Ja, indien niet buiten het broed- seizoen ge- werkt wordt	Door de aanwezigheid van soorten met jaar- rond beschermde nes- ten/verblijfplaatsen kunnen, zonder onthef- fing, enkel werkzaam- heden buiten het broed- seizoen van de soorten uitgevoerd worden.

7.2 Conclusies gebiedsbescherming

7.2.1 Beschermde natuurgebieden

Voor wat betreft het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen EHS) en belangrijke weidevogelgebieden is er bij aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. In het plangebied zijn geen NNN-gebieden of belangrijke weidevogelgebieden aanwezig. Deze komen wel voor in de omgeving van het plangebied, echter buiten de invloedssfeer van de ontwikkeling. Er is zowel van indirecte als directe aantasting dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een uitwerkingsplan/compensatieplan (NNN).

Er is geen natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied) in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Vanwege de zeer geringe omvang van de ontwikkeling en de afstand waarop de beschermde gebieden liggen, zijn effecten op Natura 2000-gebieden uitgesloten.

7.3 Kansen voor de natuur

Onderstaande maatregelen kunnen in acht genomen worden bij de herinrichting van het plangebied.

Huismus

Huismussen zijn kenmerkende stads en boerderijvogels. In de nieuwe situatie kunnen daarom speciaal voor deze beschermde en in aantal teruglopende soort nestkasten worden aangeboden. Zo kunnen bijvoorbeeld kasten van Vivara² worden aangeboden en verspreid over de nieuwe gebouwen worden opgehangen. Deze verblijfplaatsen moeten dan niet te hoog aangeboden worden en niet te heet worden in de middagzon:

² Vivara.nl 'Nestkast voor de Huismus'

bij voorkeur hebben de locaties een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets desgelijks.

Naast het aanbieden van deze nestplaatsen is het van belang dat de omgeving tevens functioneel is. De voorwaarden die hieraan bijdragen zijn:

- Er moet continu voedsel te vinden zijn in de directe omgeving (binnen 2,5 meter) van dekking. De dekking bestaat uit stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen, groenblijvende begroeiingen zoals klimop.
- Voldoende inheems groen en enkele grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel (rupsen) voor de jongen.
- Niet teveel grote bomen.
- Altijd groenblijvende planten in hagen of gevelbegroeiing te gebruiken als collectieve slaapplek (en voor dekking).
- Droge, zandige plekken voor het nemen van een zandbad.
- Drinkwater.

7.3.1 Vleermuizen

Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting (en uitstraling hiervan) zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). In het toekomstige ontwerp kan rekening gehouden worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

Daarnaast zijn speciaal voor nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers of -kasten in de handel die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren (zie onder andere Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen' (Korsten *et al*, 2011)). In de permanente situatie kan daarnaast ook gekozen worden om de spouwmuren toegankelijk te maken voor vleermuizen. Wanneer spouwmuren toegankelijk worden gemaakt voor vleermuizen moet tussen de buitenmuur en het isolatiemateriaal (de luchtsponw) minimaal drie cm ruimte zijn. Daarbij moeten de vleermuizen zowel aan de buitenmuur als de isolatielaaf kunnen hangen. Steenwol- of glaswoldekens kunnen dan worden voorzien van een harde ruwe buitenlaag (Korsten *et al*, 2011).

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*. Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Korsten E., H. Limpens, H. Bouman, J. Reinhold, 2011. Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad, december 2011.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdiervereniging, Arnhem.
- SOVON, (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.maps.google.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl
- www.RVO.nl

Bijlage I Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.rvo.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht. Ingerepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil, Sperwer, Wespendif en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksema van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuur-gebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

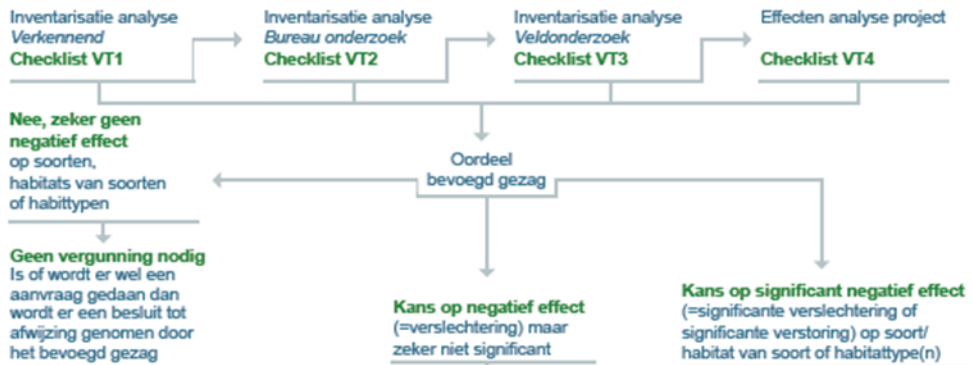
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

